

[Sandra Bartolović](#)

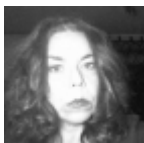
└ Pon, 12/07/2021 - 11:03

- 0
- 0
- 0

[Arhiva +](#)

-
-
-

[Sandra Bartolović](#)

└ Pon, 12/07/2021 - 11:03

-

[Sve je više sumnji u političku volju za obnovu života na Baniji](#)

„Postoji u hrvatskom jeziku slikoviti izraz za zapuštene, zanemarene, prazne, nerazvijene, obezluđene prostore izvan dosega normalnih, standardnih uvjeta za život ljudi - da je riječ o prostoru 'gdje je Bog rekao laku noć'. Otkako je nakon katastrofalnog potresa, prostor hrvatske regije Banije nešto više ušao u fokus

javnosti, sve češće čujem impresije posjetitelja ovoga kraja, da je baš to taj prostor. Naime, drama gospodarskog, demografskog i svakog drugog zaostajanja područja Banije kao dijela Sisačko-moslavačke županije, sve se više ubrzava, paradoksalno, osobito nakon ulaska RH u EU, nakon što se sve više povećava 'gap' između udjela Županije u broju stanovnika i u BDP-u u odnosu na ostatak RH“, viđenje je Davorka Vidovića, bivšeg gradonačelnika Siska, višestruko biranog saborskog zastupnika iz 6. izborne jedinice i člana Vladine radne skupine za revitalizaciju SMŽ u koju su ušli i svi zastupnici birani iz te jedinice.

Od 2001. godine do danas SMŽ je izgubila gotovo svakog četvrtog stanovnika, 24 posto, dok je u isto vrijeme Hrvatska ostala bez svakog 20. stanovnika, odnosno, pet posto. A i struktura tog stanovništva, gdje je broj zaposlenih manji od broja umirovljenika i koja se ni po jednom demografskom parametru, ne može biološki obnoviti bez planskog useljavanja, potvrđuje činjenicu o galopirajućem sunovratu života na tom prostoru. Materijalna šteta od potresa je procijenjena je na 5,5 milijardi eura ili 41,6 milijardi kuna što čini skoro 300 posto bruto domaćeg proizvoda Sisačko-moslavačke županije, iznosi alarmantne podatke iz neobjavljenog dokumenta stručne skupine pod vodstvom profesora Vladimira Čavraka “Program društvene i gospodarske revitalizacije: Potpomognuta područja Sisačko-moslavačke županije pogođena potresom” isporučenog hrvatskoj Vladi 29. ožujka 2021. godine.

Može li Vlada reći 'dobro jutro' tamo gdje je Bog rekao 'laku noć'

„Postavlja se, stoga, pitanje, može li Bog tamo gdje je rekao 'laka noć', reći i 'dobro jutro', a ako ne Bog, a ono barem hrvatska Vlada? Temeljem nekih povijesnih i komparativnih uvida, koji su pokazali da je revitalizacija pojedinih zapuštenih prostora itekako moguća, naravno uz ozbiljne intervencije države, može se zaključiti da je odgovor na postavljeno pitanje potvrđan. Duboko sam uvjeren da ključni resurs za obnovu života na Baniji i cijeloj Sisačko-moslavačkoj županiji nije ni nedostatak novca, ni nedostatak ljudi, ni nedostatak vizije i znanja nego je to prvenstveno politička volja“, navodi Vidović ključ za oživljavanje Banije.

Prostor Banije stoljećima je jedno od najturbulentnijih prostora u demografskom smislu, na kojemu su ljudi bili neprestano u kretanju, napuštajući ga i dolazeći u njega ovisno upravo o političkoj volji upravitelja tim prostorom. Polumilenijske migracije izazivane ratovima, snažno su utjecale na promjene kako ukupne populacije, tako i na njegovu nacionalnu, dobnu, kvalifikacijsku, pa čak i spolnu strukturu. Znakovito je da sve do danas gotovo svaka banijska kuća kao dio namještaja ima škrinje ili sanduke, kako bi se u slučaju potrebe za brzom evakuacijom moglo ponijeti najnužnije. Također banijske su narodne nošnje lišene prevelikih ukrasa, a dominiraju crna i bijela boja jer su žalovanja, ratni gubici bili dio svakodnevice, te vojno-obrambene krajine tijekom stoljeća. Simptomatično je da ni poljodjelstvo nije bilo u onoj mjeri razvijeno, kako bi se to moglo očekivati obzirom na geoklimatske uvjete i da su vojnici i njihove obitelji u znatnoj mjeri preživljavali od vojničkih plaća, nego u drugim dijelovima Hrvatske, poticajnijim za poduzetništvo i intenzivniju poljoprivrednu proizvodnju, tumači povijesne razloge populacijskog i ekonomskog potonuća Banije.

No, da se ne vraćamo u daleku prošlost, velike i dramatične promjene na ovom su prostoru prisutne i u recentnom vremenu, što nijedna ozbiljna i odgovorna vlada ne bi smjela izgubiti iz vida, niti bi smjela ne poduzimati odgovarajuće mjere na izazove koji neposredno utječu na živote njenih građana i to ne samo na jednom, ograničenom prostoru, već imaju učinak i na cjelokupna kretanja na razini cijele zemlje, ocijenio je.

Baniju uzdrмали rat, tranzicija i katastrofalni potres

„Samo u posljednjih 30 godina, tri su velika procesa ili događaja temeljito uzdrमala ionako slabašne tokove života na području Banije: rat, tranzicija i katastrofalni potres. Tijekom rata s područja Banije izgnano je blizu 50 tisuća ljudi, uglavnom Hrvata i drugih nesrba, od kojih se vratilo tek oko 60 posto, a nakon oslobađanja taj je prostor napustilo oko 70 tisuća srpskih stanovnika, od kojih se vratilo tek nešto oko jedne trećine. Ovakva dramatična brza i nasilna depopulacija potpuno je potkopala temelje bilo kakvog suvislog ekonomskog razvoja, čak i da nije bilo katastrofalnih posljedica ekonomske tranzicije i potpunog nestanka industrije na kojoj je počivao razvoj cijeloga kraja. Gašenje Željezare Sisak i njenih pogona ne samo u Sisku, nego i u Glini, Hrvatskoj

Kostajnici, Topuskom, a potom i Gavrilovića sa širokom mrežom kooperacija s lokalnim stanovništvom u proizvodnji mesa, kemijske industrije u Sisku, Rafinerije nafte, prerade drveta, tekstilne industrije masovno su odsjekle gospodarsku osnovu života na Baniji i Sisku. Razmjeri katastrofalnog potresa će se tek moći sagledati u budućnosti“, ukratko Vidović analizira uzroke potencijalnog nestanka jednog kraja.

Na prvu, ustvrdio je, hrvatska vlast je na ove činjenice reagirala ohrabrujuće. Naime, činilo se da je Vlada, nakon katastrofalnog potresa 29. prosinca 2020. godine osvijestila kompleksnost izazova i već nakon tri tjedna oformila radnu skupinu za revitalizaciju SMŽ, u koju su ušli predstavnici, uglavnom državni tajnici, gotovo svih ministarstava, svi saborski zastupnici s tog područja, te stručnjaci raznih usmjerenja. Jednako brzo, već 2. veljače osnovana je i stručna radna skupina za izradu Programa revitalizacije SMŽ, koju je predvodio profesor Vladimir Čavrak s EFZ i sve je u tom trenutku kaosa, ruševina, nedostajućih kontejnera, ali i neviđene solidarnosti tisuća ljudi, izgledalo kao tračak svjetla u sumornoj stvarnosti, nabraja trenutke koji su ga nakratko ispunili optimizmom.

„Stručna radna skupina je, ne za tri godine, ne za trideset milijuna, ne sastavljena od anonimnih navodno tisuće ljudi kao što je to bio slučaj sa Nacionalnom razvojnom strategijom nego u samo tri tjedna, besplatno i s potpisom dostavila, prvo Radnoj skupini pa potom i Vladi, dokument Program društvene i gospodarske revitalizacije potpomognutog područja SMŽ pogođenog potresom. Riječ je o dokumentu, koji nudi potpuno novi razvojni koncept, novu paradigmu regionalnog razvoja, u čemu Hrvatska tragično zaostaje, jer se u velikom dijelu svog teritorija demografski prazni, ekonomski slabi i generalno zatvara perspektivu cjelokupnog razvoja zemlje, što nas je i dovelo na samo začelje EU“, naveo je.

Taj koncept, pojašnjava, za razliku od postojećih programa koje smo imali prilike gledati u posljednjih 30-tak godina kao planove za potpomognuta područja posebne državne skrbi ili aktualnog Projekta Slavonija, nije toliko usmjeren na istovarivanje novca na manje ili veće infrastrukturne projekte lokalnih jedinica samouprave, koliko na stvaranje primjerenijeg okvira za poticanje razvoja poduzetništva i zapošljavanje ljudi na poslovima sa višom dodanom vrijednošću i novim tehnologijama. Kako se u Programu navodi, jedan od ključnih indikatora uspješnosti će biti upravo broj novootvorenih radnih mjesta. Autori Programa, također upozoravaju da se na postojećoj institucionalnoj osnovi i zakonskoj regulativi, program obnove života ne može ostvariti, te predlažu nova rješenja s precizno navedenim aktivnostima izgradnje institucionalnih pretpostavki, kaže Vidović o, uvjeren je, inovativnom programu.

Program revitalizacije Banije već tri i pol mjeseca na Plenkovićevu stolu

Međutim, upozorava, od 29. ožujka ovaj se Program nalazi na stolu premijera Plenkovića. „Ni Radna skupina, a još manje javnost nema pojma kakva će biti njegova sudbina. Je li prihvatljiv ili ne, u cjelini ili dijelovima, je li nedostatan, je li preskup, nerealan, ima li neku drugu grešku. Ništa nemamo kao odgovor na ovu ponudu hrvatske pameti, a usput i ljudi koji su zavičajno vezani za prostor Siska i Banije. Vrijeme prolazi i sve je više sumnji u iskazanu početnu političku volju da se nešto doista i počne događati, kada je riječ o obnovi života na Baniji“, skeptičan je Vidović nakon optimizma s početka godine.

Proteklog tjedna je, pak, nastavlja, s drugog vladajućeg brda, Predsjednik Republike uskom i odabranom krugu pozvanih, u Glini, predstavio dokument „Dugoročna razvojna vizija Banije“ koji je izradila radna skupina sastavljena od članova Ekonomskog savjeta predsjednika Republike Hrvatske i vanjskih stručnjaka s područja ekonomije, sociologije, antropologije i urbanog planiranja. Iako s bitno drugačijom zadaćom i bez konkretnih mjera i prijedloga, i ovaj je tim ponudio ključne smjernice razvoja Banije, uvažavajući sva povijesna opterećenja ovog prostora Hrvatske. Njihova vizija sadržava dvadeset i tri projekta podijeljena u četiri područja: zeleno gospodarstvo, obnova zajednice, infrastruktura i povezanost te upravljanje i sigurnost. I ovdje je riječ o vrlo vrijednom i poticajnom setu zanimljivih i provedivih rješenja za obnovu života na Baniji, i bit će prava šteta, ako ona ostanu samo mrtvo slovo na papiru, dodao je.

Uzimajući u obzir, teško razumljivu nisku razinu komunikacije između Vlade i Predsjednika Republike, sasvim je opravdana bojazan da od usuglašavanja vizija iz ova dva dokumenta neće biti ništa, strahuje Vidović.

„Politička volja i ozbiljno preuzimanje odgovornosti sukladno ovlastima prvi je, nužni uvjet za ostvarenje bilo kakve razvojne vizije Banije i Siska. Je li to prezahtjevan poduhvat za nositelje izvršne vlasti u Hrvatskoj, vrlo će se brzo vidjeti“, zaključuje Vidović.

Tekst je financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije u okviru javnog natječaja za poticanje kvalitetnog novinarstva. Dozvoljeno prenošenje uz objavu izvora i imena autorice

Ključni resurs za obnovu života na Baniji i cijeloj Sisačko moslavačkoj županiji nije ni nedostatak novca, ni nedostatak ljudi, ni nedostatak vizije i znanja nego prvenstveno politička volja, uvjeren je Davorko Vidović

Foto: Screenshot: hr.n1info.com

Impressum

Forum.tm | Nakladnik: neprofitna udruga Dom kulture Zagreb | Adresa: Nova cesta 115, 10000 Zagreb | email: domkulturezagreb@gmail.com | Uredništvo: Dom kulture Zagreb

TKO? Neprofitna udruga Dom kulture **ŠTO?** Forum.tm, prostor za slobodne ljude i one koji to žele postati **KADA?** Jučer, danas, sutra **GDJE?** www.forum.tm **ZAŠTO?** Da bi stvari bile jasnije

[Veronika Rešković](#) dobitnica je nagrade "Marija Jurić Zagorka" za internetsko novinarstvo u 2014. godini, koju dodjeljuje Hrvatsko novinarsko društvo, za seriju tekstova objavljenih na Forum.tm-u.

Oleg Maštruko dobitnik je nagrade "SAP Božo Težak" za najbolji tekst s područja informatike i komunikacija u 2014. godini. Tekst ["Od Milanovićevih sastanaka po SAD-u korist bi možda mogle imati isključivo tvrtke koje posluju s državom"](#) objavljen je na Forum.tm-u.

Portal Forum.tm financijski podupire [Agencija za elektroničke medije](#)

Agencija za elektroničke medije
Agency for Electronic Media

